

Täysistunto

Tiistai 19.11.2024 klo 14.00—21.57

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 127/2024 vp

Valiokunnan mietintö StVM 17/2024 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Siponen.

Keskustelu

21.09 **Markku Siponen kesk:** Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Nyt käsittelyssä on hallituksen esitys ikäihmisten hoivaan liittyen, niin sanottu hoitajamitoituksen höllennys, hoitajamitoituksen muutos. Nyt aletaan puhua sitten säästöissä jo aika isoista summista, eli ensi vuodelle hallitus hakee tästä ikäihmisten hoivasta 45 miljoonan euron säästöt.

Arvoisa rouva puhemies! Tällä hetkellä nähdään konkreettisesti tuolla eri hyvinvointialueilla, mitä tämä käytännössä tarkoittaa. Eli nyt kun yt-neuvotteluja käydään eri puolilla Suomea monilla hyvinvointialueilla, niin kyllä se nähdään, mihin ne irtisanomiset kohdentuvat, mihin se työntekijöiden, määräaikaisten työntekijöiden, vähentyminen kohdentuu: kyllä se kohdentuu sinne ikäihmisten hoivaan. Meistä jokainen tietää, että varmasti jokainen käsipari edelleen on tarpeen siellä hoitokodeissa, ikäihmisten hoivassa, mutta mitä oikeastaan hyvinvointialueet voivat tehdä, jos sieltä rahoitus samaan aikaan leikataan, kun tätä mitoitusta muutetaan? Tässä on meillä keskustalaisilla selkeä linja, että emme missään nimessä hyväksy näitä hyvinvointialueille kohdistuvia leikkauksia, emme sen enempää tässä hoitajamitoituksessa kuin sitten esimerkiksi tämän hoitotakuunkaan kohdalla. Ja säästöt tulevat tästä tietysti seuraavina vuosina vielä valtiontaloudellisesti kasvamaan, koska jo aiemmin tämä hoitajamitoitus oli säädetty muuttuvaksi myöhemmin vielä korkeammalle. Se, mikä meillä keskustalaisilla tietysti on, on tässä nyt huoli siitä, mitä tuolla alueilla tapahtuu, mitä ikäihmisten hoivassa tapahtuu, kun tämä kymmenien miljoonien eurojen säästö sitten viedään tuonne käytäntöön. Toki me kaikki varmasti toivomme, että tästä hoitajamitoituksen minimistä ei tule sitä maksimia, mutta kun samaan aikaan tiedetään, mikä hyvinvointialueitten rahoitustilanne on, ja käytännössä hallituksen kaikista suurimmat säästöt kohdistuvat tänne sosiaali- ja terveyspalveluihin, niin on vaikea nähdä, että hyvinvointialueet pystyisivät sitten vanhustenhoivaan myöskään niitä resursseja jatkossa ennistä enempää suuntaamaan.

Arvoisa rouva puhemies! Keskusta on jättänyt tähän hoitajamitoitukseen vastalauseen, ja esitän, että tämä laki hylätään vastalauseen 2 mukaisesti.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 118/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mattila.

21.12 **Hanna-Leena Mattila kesk:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Keskustan mielestä kaikilla vanhuksilla on oikeus asianmukaiseen huolenpitoon sekä riittäviin sosiaali- ja terveyspalveluihin, jotka mahdollistavat kunniallisen elämän myös sen loppumetreilla.

Viime vaalikaudella kaikki eduskuntapuolueet tukivat hoitajamitoituksen korotuksia vanhuspalvelulakiin. Korotuksilla haluttiin turvata riittävä hoivan laatu ja taso iäkkäiden ihmisten ympärivuorokautisen palveluasumisen toimintayksiköissä. Työntekijäpulan vuoksi hyvinvointialueilla tai yksityisillä hoivapalveluja tuottavilla yrityksillä on ollut haasteita toteuttaa lainmukaista hoitajamitoitusta eli 0,7:ää työntekijää asukasta kohti.

Väestön ikääntymisen seurauksena palvelutarpeet kasvavat myös muissa kuin iäkkäille suunnatuissa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa, ja henkilöstön saatavuus on vaikeutunut myös esimerkiksi ikääntyneiden kotipalveluissa. Myös sote-työntekijöiden eläköityminen on lisännyt työvoiman saatavuuden haasteita.

Keskusta haluaa todeta, että lakiin kirjattua hoitajamitoitusta ei pidä ymmärtää enimmäistasona, vaan tärkeintä riittävän hoivahenkilöstön määrittelyssä on hoivayksiköissä asuvien iäkkäiden hoivan tarpeen arviointi, jotta hoitajat selviytyvät työtehtävistään ja kokevat voivansa tehdä työtään ammattitaitonsa ja hoitotyön etiikan mukaisesti.

Kannatan edustaja Siposen esittämää keskustan vastalauseita.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nurminen.

21.14 **Ilmari Nurminen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Nyt käsittelyssä on vanhustenhoidon henkilöstömitoituksen leikkaus. Kuten varmasti kaikki täällä salissa tietävät, sosiaalidemokraatit ovat johdonmukaisesti pitäneet riittävää henkilöstömitoitusta vanhustenhoidossa esillä, ja vuosien aikana tätä mitoitusta on pyritty parantamaan.

Jollain tavalla olen äärettömän huolestunut ja surullinen siitä, että ensi töikseen perussuomalaiset leikkaavat vanhustenhoidosta ja henkilöstömitoituksesta. [Pia Sillanpään välihuuto] Viime kaudella te vielä vaaditte nopeampaa mitoituksen säätämistä kohti 0,7:ää, ja nyt kun te olette hallitusvastuussa, te leikkaatte rahat ja te ennätyksellisesti laskette mitoitusta. Edustaja Sillanpää, haluaisin nyt kuulla, mikä oikein on tämän politiikan takinkäännon taustalla, millä tavalla te perustelette tätä tekemäänne politiikkaa. [Pia Sillanpään välihuuto] Tässä sanat ja teot ovat täysin ristiriidassa.

Ja mitä tulee kokoomukseen, edustaja Väyrynen, niin kokoomus on jarruttanut joka kerta tämän henkilöstömitoituksen säätämistä, joten siinä mielessä en pidä sitä yllättävänä.

Arvoisa rouva puhemies! Kun katsotaan vuotta 2020, niin meillä oli tämä vanhustenhoidon kriisi, meillä oli julkisuudessa keskustelussa monet hoivakodit ja nämä laiminlyönnit, ja me päätimme, että me lähdemme säätämään vanhustenhoidon henkilöstömitoitusta. Välillinen ja välitön työ jaoteltiin, selkeät ammatillaiset: ruoan ammatillaiset keskittyvät ruokahuoltoon, siivouksen ammatillaiset siivoukseen, ja välitön ja välillinen työ eriteltiin. Ja vuonna 2020 lähtötilanteessa mitoituksen 0,65 täytti 31 prosenttia, ja nyt vuonna 2024 keväällä luku oli 93 prosenttia. Eli luvut kertovat sen, että viime hallituskaudella me olemme pystyneet lisäämään henkilöstöä, pitkälti hoiva-avustajia, ja on pystytty parantamaan hoivan ja hoidon laatua. Tämä on todennettavissa valiokunnan asiantuntijakuulemisissa, ja tällä myös on parannettu henkilöstön työssäjaksamista, alan pito- ja vetovoimaa, ja nämä hoivakriisit ja hoivan laiminlyönnit ovat vähentyneet.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 118/2024 vp

Tätä kehitystä silmällä pitäen pidän äärettömän huonona tätä suuntaa, jossa vanhusten hoidosta leikataan 45 miljoonaa, ottaen huomioon sen, että meidän kynnys päästä hoitoon on kasvanut. Me kuulumme asiantuntijakuulemisessa, että vielä joitain vuosia sitten ympärivuorokautisessa hoidossa oltiin keskimäärin jopa kolme vuotta. Nyt hoitojaksot ovat alle vuoden. Asiakaskunta on pääsääntöisesti muistisairaita, täysin toisten ihmisten avun ja tuen varassa, niin että kun tässä tilanteessa, jossa ihmiset ovat näin huonokuntoisia, te leikkaatte henkilöstöstä, niin tämä on täysin vastuutonta. Tähän asiaan on kiinnittänyt huomiota aluehallintovirasto, joka toteaa lausunnossaan, että vähimmäismitoituksen alentaminen tulee mitä todennäköisimmin aiheuttamaan puutteita asiakkaiden oikeudessa saada hyvää sosiaalihuoltoa ja laadukasta palvelua, minkä lisäksi mitoituksen alentaminen voi vaarantaa asiakasturvallisuuden toteutumisen. Vanhusasiainvaltuutettu toteaa, että mitoituksen lasku kohdistuu heikentävästi hyvin haavoittuvassa asemassa oleviin, ja ottaa kantaa näihin hoidon laiminlyönteihin. Oikeusasiamies ottaa tähän samaan asiaan kantaa. — Palaan siihen tuossa debattipuheenvuorossa, kun katson, että aika menee. — Mutta tämä hoidon laadun heikkeneminen on täysin yksiselitteisesti tuotu tässä asiantuntijakuulemisessa esille.

Nämä henkilöstön pito- ja vetovoimanäkemykset ovat myös kiistattomat, ja vielä ennen tämän lain käsittelyä hallitus perusteli tätä sillä, että te viette hoitajat kotihoidosta. Se ei pidä paikkaansa, kuten täällä esityksessä on nyt todettu. Te ette paranna kotihoitoa millään tavalla. Te ette anna latin omaishoitoon lisää rahaa, ja te heikennätte ympärivuorokautista hoitoa. Meidän palveluntuottajat, jopa HALI, toivat esille, että he vastustavat tätä henkilöstömitoituksen laskua. Ja meidän asiantuntijakuulemisessa tuotiin esille, että tämä henkilöstömitoituksen nosto on pääsääntöisesti tuotu lisäämällä hoiva-avustajia yksiköissä, ja nyt tämä teidän leikkauksenne kohdistuu täysin näihin hoiva-avustajiin.

Laskennallisesti Lindén on hyvä näitä kuvaamaan, mutta tällä hetkellä avi on määritellyt, että kymmentä kohden voi olla kaksi hoiva-avustajaa. Ja nyt kun te laskette tätä mitoitusta, niin se tarkoittaa sitä, että näitten hoiva-avustajien määrä myös suhteessa muuhun henkilöstöön tulee vähenemään, joten nämä yksityiset palveluntuottajat toivat esille, että tämä mitoituksen lasku jopa lisää näitten sairaanhoitajien, lähihoitajien määrää suhteessa siihen, että hoiva-avustajien määrää lasketaan ja se kokonaishenkilöstömäärä vähenee. Tämä on näin ollen suora leikkaus yöhoidosta, päivävuorosta. Eli haluan tuoda sen näkökulman, että ette voi asetella vastakkain ympärivuorokautista ja kotihoitoa, kun teillä ei ole mitään asiantuntijapohjaa tämän argumentin tueksi, ja tästä toivon, että tänään keskustellaan.

Arvoisa puhemies! Iso asia on myös tämä, tuleeko minimistä maksimi, ja tästä me kiisteltiin valiokunnassa vaikka kuinka kauan. Kun hallitus sanoo toisaalta, että leikataan rahaa ja tämä perustuu hoidontarpeen arvioon, mutta samaan aikaan me kuullaan, että hyvinvointialueet laskevat mitoituksen minimiin, 0,6:een, niin miten on mahdollista, perussuomalaiset, että teidän ministerinne ei pysty ohjeistamaan alueita, että se minimi ei ole maksimi, vaan nyt alueet laskevat tätä mitoitusta, vaikka hoidon tarve olisi paljon suurempi? Tähän toivoisin nyt vastattavan. Me sosiaalidemokraatit myös teimme tästä lausumaesityksen, johon hallitus ei yhtynyt.

Mutta näin ollen, arvoisa rouva puhemies, esitän vastalauseemme mukaisesti, että tämä lakiehdotus hylätään, ja esitän myös vastalauseemme mukaiset viisi lausumaesitystä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 118/2024 vp

21.22 **Krista Kiuru sd:** Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on henkilöstömitoitusta koskeva muutos ympärivuorokautisessa hoivassa. Ehkä on syytä lähteä liikkeelle siitä, mitä tässä viime vuosina on yritetty:

Vuonna 2019 hallitusohjelmaan kirjattiin sitova hoitajamitoitus 0,7. Sinä syksynä, ollessani tuolloin asiasta vastaava ministeri, todella kovasti painostettiin täällä salissa, että tämän mitoituksen pitäisi tulla heti. 2019 tässä salissa esimerkiksi perussuomalaiset esittivät, että sen mitoituksen olisi pitänyt tulla voimaan jo 1.1.20. Tämä oli aika kova vaatimus ottaen huomioon, että elettiin vuotta 2019 ja ensimmäistä syksyä näissä tehtävissä. Saimme kuitenkin tänne sen esityksen tehtyä, ja siinä tavoitteeksi otettiin, että saataisiin mitoitus kuntoon niin, että käytännössä 1.4.23 oltaisiin siinä 0,7:ssä. Vaatimukset olivat siinä, että olisi jonkinlaista siirtymäaikaa alueilla rakentaa malleja, millä tavalla henkilöstöä voitaisiin maltillisesti lisätä. Kun tätä työtä tehtiin, niin perustuslakivaliokunta eduskunnassa lain käsittelyssä lähti siitä, että käytännössä täytyy rakentaa tällainen portaittainen malli: silloin vuonna 20 tavoiteltaisiin 0,5:tä, sitten siitä eteenpäin vuonna 21 tavoiteltaisiin 0,55:tä ja vuonna 22 tavoiteltaisiin 0,6:ta, ja siitä ponnistettaisiin 1.4.23 sitten siihen 0,7:ään.

Tein työtä käskettyä, ja näin sitten eduskunnan käsittelyyn tuli hoitajamitoitus, joka täällä yksisanaisesti hyväksyttiin. Missä tilanteessa ollaan nyt? Hallituskauden loppupuolella päivystysten kaaos laitettiin pitkälti ikäihmisten piikkiin. Siitä lähti liikkeelle pandoran lipas, jossa ensin voimaantuloa 0,7:n osalta myöhennettiin, mutta lähdettiin siitä, että se toteutetaan.

Tässä tapauksessa, kun uusi hallitus aloitti, tilaisuus teki varkaan. Silloisia normituksia haluttiin vähentää, ja katsottiin, että olisi aivan oivallista, että lasketaan tilapäisesti tätä 0,7:ään nousevaa mitoitusta niin, että jatkettaisiin 0,65:llä. Tämä oli koko tälle kaudelle hallituksen ensimmäinen säästöpäätös, jossa niitattiin koko eduskuntakaudeksi ympärivuorokautinen hoiva toimimaan tavoiteltua mitoitusta alemmalla tasolla. Näin sitten tehtiin, mutta siinä yhteydessä, kun viime syksynä tämä runnottiin eduskunnassa budjettilakina läpi, hallitus ei kuitenkaan luopunut tästä 0,7:n tavoitteesta, vaan 0,7:ää tavoiteltiin yhä vuonna 28 toteutuvaksi — kätevästi vuosi hallituskauden jälkeen.

Mutta tässä esityksessä, joka tänään on pöydällä, tehdäänkin sitten kaikkien aikojen silmänkääntötemppe. Moni ajattelee, että onpa hienoa, että hallitus päätyi siihen, että järjen ääni voitti, eduskunnan keskustelu viime syksyltä olisi tuoreessa muistissa ja sen pohjalta tehtäisiin korjausesitykset. Niin minäkin luulin, alkuun — hyväsydämisenä ihmisenä ajattelin, että hallitus on ymmärtänyt, mistä kenkä puristaa. Viime syksynä valiokunnan käsittelyssä selvisi, että enemmän sääntö kuin poikkeus tulisi olemaan se, että koko Suomi menisi ympärivuorokautisen hoivan osalta 0,65:een. Tämä oli todella iso järkytys valiokunnalle, ja aivan viime metreillä saimme lausunnot kaikilta hyvinvointialueilta, jotka kategorisesti olivat laskemassa tämän mitoituksen 0,65:een — kun selkää käänsimme, 0,65 räpsähtäisi joka puolella hyvinvointialueilla käyttöön. Ja erikoista oli se, että Hyvil hyvinvointialueiden edustajana oli lainsäädännön käsittelyvaiheessa valiokunnassa todennut, minkä ihan julkisesta lausunnosta näkee, että silloin heillä oli käsitys, että näin ei tapahtuisi. Mutta kun hyvinvointialueilta kysyttiin lausunnot, niin se vain oli, että jokainen hyvinvointialue kolmea neljää lukuun ottamatta oli ajatellut toimia niin, että minimistä tulee maksimi.

Nyt olenkin ajatellut, että tämä korjataan, niin ettei minimistä tulisi maksimia, ja että sen takia hallitus esittää tässä esityksessä, että säästettäisiin vain 45 miljoonaa — säästö sekin, mutta vain 45 miljoonaa. Mutta tässä yhteydessä jää usein huomaamatta edustajilta, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 118/2024 vp

tässähän itse asiassa on myöskin tehty 89 miljoonan säästö. Se johtuu siitä, että tässä esityksessä luovutaan siitä vuoden 28 tavoitteesta, että mentäisiin vielä 0,7:ään. Kun te lisäätte 89 miljoonaan 45 miljoonaa, niin päästään sinne tuttuun 134 miljoonaan, ja silloin kirkastuu — silloin kirkastuu edustajille, että tässä on kysymys siitä, mitä ei sentään kehdattu esittää, että mennään 0,6:n mitoitukseen ja säästetään vielä rapiat päälle eli käytännössä se 89 miljoonaa. Ajatelkaa, minkälaista menoa tätä on ihmetellä tässä.

Mihin tämä kaikki sitten perustuu? Mihin perustuu sellainen vanhuspalveluiden maailma, että silloin kun tätä lakia säädettiin vuoden 2019 maailmassa, me ajattelimme, että me ollaan tilanteessa, jossa ihminen on ympärivuorokautisessa hoivassa elämän viimeiset kaksi vuotta, vähän reilu kaksi vuotta. Tänä päivänä me ei voida enää virallisesti edes sanoa, että se on puolitoista vuotta, koska se tilasto laahaa perässä. Se on lähempänä vuotta, hyvät edustajat, kuinka kauan ollaan ympärivuorokautisessa hoivassa. Tähän on maailma mennyt, ja sitten tähän maailmaan tämä hallitus esittää, että voitaisiin mennä 0,6:n mitoituksella, tilanteessa, jossa nämä ihmiset ovat ympärivuorokautisessa hoivassa yhä vähemmän aikaa, huonokuntoisempina, 90—95 prosenttia dementiaassa.

Kovaa tapaa on karsia sosiaali- ja terveystalvaeluista, ja maailma, johon tämä tehdään, on hyvin erilainen kuin ennen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Berg.

21.29 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Olemme jälleen tilanteessa, jossa joudumme puolustamaan heikommassa asemassa olevien iäkkäiden oikeuksia ihmisarvoiseen elämään. Henkilöstömitoituksen laskeminen 0,6:een ei vastaa nykyisten hoivayksiköiden todellisiin tarpeisiin. Se uhkaa paitsi hoidon laatua ja asiakasturvallisuutta myös työoloja alalla, joka jo nyt kärsii resurssipulasta. Asiantuntijoiden mukaan mitoituksen lasku voi johtaa siihen, että perustoimintojen lisäksi joudutaan tinkimään kuntouttavasta hoidosta, sosiaalisesta kanssakäymisestä ja jopa saattohoidon tasosta. Tämä ei ole hyväksyttävää. Henkilöstömitoituksen korotus 0,7:ään oli merkittävä edistysaskel, joka paransi hoidon laatua ja vahvisti alan arvostusta. Vuonna 2020 mitoituksen 0,65 täytti vain 31 prosenttia yksiköistä, kun huhtikuussa 2024 luku oli jo 93 prosenttia. Tämä kehitys vaarantuu nyt esitetyn mitoituksen alentamisen myötä.

Arvoisa puhemies! Mitoituksen purkaminen on erittäin valitettavaa varsinkin, kun ympärivuorokautisen hoivan korkeimmasta mitoituksesta säädettiin alun perin siksi, että vanhustenhoivassa oli tullut esille vakavia epäkohtia. Korkeammalla henkilöstömitoituksella haluttiin varmistaa, että iäkkäät saisivat laadukkaat palvelut sekä arvokkaan ja mielekkään elämän myös ympärivuorokautisessa hoivassa. Myös asiakas- ja potilasturvallisuuden toteutuminen olivat tärkeitä tekijöitä lakisääteisen hoitajamitoituksen taustalla. Hallitus on valinnut myös vanhustenhoivassa takinkäännön tien. Kokoomuksesta korostettiin vielä viime kaudella hoitajamitoitusta tärkeänä askeleena sote-kokonaisuuden kehittämisessä ja perussuomalaiset vaativat vielä nopeampaa siirtymistä kohti 0,7:n mitoitusta. Mihin nämä puheet ovat jääneet? Oletteko kokonaan unohtaneet vanhustenhoivan kriisin?

Arvoisa puhemies! Vanhusasiainvaltuutettu, eduskunnan oikeusasiamies ja monet muut asiantuntijat ovat esittäneet vakavia huolia tästä lakimuutoksesta. Vähimmäismitoituksen laskeminen kohdistuu kaikkein haavoittuvimmassa asemassa oleviin. Ympärivuorokautisen hoidon asiakkaista suuri osa on muistisairaita tai toimintakyvyltään merkittävästi rajoittuneita, eikä heillä ole mahdollisuutta itse puolustaa oikeuksiaan tai vaikuttaa hoidon

Pöytäkirjan asiakohta PTK 118/2024 vp

laatuun. Näille ihmisille tarjottavan hoidon tulee perustua tarpeeseen, ei säästöpainaisiin. Eduskunnan oikeusasiamiehen tarkastuksissa on havaittu toistuvasti vakavia puutteita jo nykyisissä käytännöissä. Tämä osoittaa, että ongelmat eivät ratkea mitoituslaskemalla, päinvastoin. On täysin vastuutonta vaarantaa iäkkäiden oikeus laadukkaaseen hoivaan ja ihmisarvoiseen elämään säästöjen nimissä.

Arvoisa puhemies! Hallituspuolueiden edustajat ovat perustelleet esitystä useaan otteeseen sillä, että se vapauttaisi ympärivuorokautisesta hoidosta hoitajia kotihoitoon. Asiantuntijakuulemisten perusteella tämä ei kuitenkaan pidä paikkaansa. Tosiasiallisesti henkilöstömitoituksen alennus toteutettaisiin asiantuntijakuulemisten perusteella irtisanomalla ympärivuorokautisesta hoidosta hoiva-avustajia, jotka eivät voi kuitenkaan toimia itsenäisesti kotihoidossa. Suuri osa hoiva-avustajista on myös työperäisiä maahanmuuttajia, joiden kohdalla on olemassa iso riski siitä, että menetämme heidät työvoimasta lopullisesti hallituksen edistämän kolmen kuukauden maastapotkulain myötä, kun he joutuvat työttömiksi jäätyään lähtemään takaisin kotimaahansa. Samalla menetetään myös potentiaali siitä, että he olisivat voineet jatkaa urapolkuaan ja kouluttautua vielä eteenpäin sote-alalla. Onko meillä tosiaan varaa tällaiseen politiikkaan?

Arvoisa puhemies! Veto- ja pitovoiman heikentäminen nyt esitettyjen säästöjen varjolla on lyhytnäköistä. Vanhustenhoito on entistä vaativampaa, kun palveluiden piiriin tullaan aiempaa heikommassa kunnossa. Hoitajien kuormittaminen lisää työvoimapulaa entisestään, mikä voi pahimmillaan romuttaa koko järjestelmän. Iäkkäiden oikeudet ja henkilöstön jaksaminen eivät ole asioita, joista voimme leikata. Meidän tulee varmistaa resurssit, jotka takaavat arvokkaan vanhuuden ja laadukkaan hoidon kaikille. Tämä on arvovalinta, joka kertoo, millaiseksi yhteiskunnaksi haluamme Suomen rakentaa.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Nurmisen hylkäysesitystä. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Ja lausumia!] — Ja lausumia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

21.35 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Me puhumme täällä tänään rahasta ja numeroista, mutta uskon, että jokainen salissa oleva ajattelee kuitenkin ihmistä: sitä hoitoa ja hoivaa tarvitsevaa ikäihmistä, joka siellä ympärivuorokautisessa hoivayksikössä on. Mutta meillä, eduskunnalla, ei ole mahdollisuutta toimia työnjohtajana hoitoyksikössä. Meillä on lainsäädäntö, ja meillä on raha. Ne ovat meidän keinomme. Sen takia me olemme niitä keinoja käyttäen pyrkineet parantamaan tätä tilannetta.

Kuten täällä edustaja Kiuru kertoi, se oli silloin vuonna 2020 — katsoin sen tuossa äsken — hallituksen esitys numero 4/2020, jolla me muistaakseni silloin kesäkuussa teimme näitä päätöksiä, jotka taas perustuivat vuoden 2019 niin sanottuun vanhustenhuollon kriisiin, jolloin tuli päivittäin ja viikoittain suuria epäkohtia ympärivuorokautisesta hoivasta esille. Katsoin niitä lukuja tuossa vielä, ja silloin lähdettiin siitä, että tarvitaan 238 miljoonaa euroa lisää ja sillä palkataan 5 300 henkilöä ikäihmisten ympärivuorokautiseen hoivaan.

Nyt tulee sitten tässä minunkin puheenvuorossani näitä numeroita. Yritin katsoa, mikä on tällä hetkellä ikäihmisten ympärivuorokautisten hoivapaikkojen lukumäärä. Touko-kuussa THL julkaisi tuoreen selvityksen, jossa aika tarkasti niitä oli 40 000. Silloinhan yksinkertainen matematiikka sanoo, että 0,7 tarkoittaa, että tarvitaan 28 000 hoitohenkilöä, ja vastaavasti 0,6 tarkoittaa 4 000:ta vähemmän, jolloin meillä itse asiassa tämmöinen yhden

Pöytäkirjan asiakohta PTK 118/2024 vp

desimaalin hinta on 4 000 kertaa se vuosiansio sosiaalikuluneen, ja sen takia meillä nytkin tässä esityksessä on tiettyjä lukuja esitetty.

Aivan kuten täällä on jo todettu, tärkeää on havaita ja viestiä se, että kuitenkin ei saa syntyä tilannetta, joka on pelättävissä, että nyt mennään siihen 0,6:een: hyvinvointialueiden rahan vähennys ei edellyttäisi sitä, että 0,6:een mennään joka paikassa vaan korkeintaan ehkä puolessa paikoista, koska käytännössä tällä hetkellä tilanne on jo parempi ja varsinakin näissä ostopalveluissa ollaan tehty pitkäaikaisia sopimuksia.

Olennaista tässä nyt on se — edelleen sanon, kuten täällä edustaja Kiuru toi esille — mikä on se vuoden 28 tavoite. Siitä me jäämme sitten käytännössä uupumaan sellaisen 120 miljoonaa euroa, joka käytännössä tarkoittaa 4 000 hoitajaa tai aika lähelle sitä määrää, ja tämä on valitettava asia. Eli vaikka me puhumme täällä nyt numeroista ja rahasta, niin taustalla on se ihminen siellä hoivayksikössä ja se, että hän saisi mahdollisimman hyvän henkilökohtaisen ja tarpeensa mukaisen hoivan. Sen me haluamme olla turvaamassa tällä lainsäädännöllä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Holopainen.

21.39 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! On hyvä jatkaa näistä kollegoitten hyvistä puheenvuoroista ja todeta, että kyllä sivistynyt yhteiskunta pitää asianmukaisesti huolta myös ikäihmisistä heidän viimeisinä elinvuosinaan. Jos kunto on heikentynyt niin paljon, että pääsee, tai päättyy, ympärivuorokautisen hoidon piiriin, niin kyllä siellä pitää ammattilaisilla olla riittävästi aikaa pitää huolta näistä ihmisistä, jotta se elämä siellä on ihmisarvoista.

Olemme käsittelemässä tässä nyt hallituksen esitystä, jossa ehdotetaan muutettavaksi tätä henkilöstön vähimmäismitoitusta. Sitä alennetaan 0,6 työntekijään asiakasta kohti. Tässä edellä kollegat, edustajat Kiuru ja Lindén, kuvasivat tätä historiaa. Itsekin muistan sen, kun vuonna 2019 oli tosiaan todella rajuja paljastuksia ikäihmisten hoivapalveluista ja tuli ilmi suoraan sanottuna tämmöisiä kaltoinkohtelutapauksia, joissa eivät missään tapauksessa täyttyneet ihmisarvoisen elämän ja laadukkaan hoidon kriteerit hoitolaitoksissa. Sitten niiden pohjalta tuli tämmöinen vahva yhteisymmärrys siitä, että lähdetään näitä mitoituksia korjaamaan niin, että huolehditaan siitä, että kaikissa olosuhteissa lakisääteisesti turvataan se, että hoidosta ja hoivasta vastaa aina riittävä määrä henkilöitä tällaisissa tilanteissa.

Nyt tosiaan hallitus on tässä peruuttamassa, ja ihan oikein täällä sosiaali- ja terveysvaliokunnan käsittelyssä ovat SDP:n, vihreitten ja vasemmistoliiton edustajat nostaneet tätä asiaa esiin ja tehneet tästä vastalauseen tähän hallituksen esitykseen. Tässä on todella ansiokkaasti nostettu esiin sitä tosiseikkaa, että tämä mitoituksen lasku todellisuudessa heikentää henkilöiden oikeuksia ihmisarvoiseen elämään, ja täällä vastalauseessa on nostettu esiin myös näitä asiantuntijalausunnoissa mainittuja asioita. Esimerkiksi eduskunnan oikeusasiamies on todennut, että nykyisinkään laatu ei aina täytä näitä lainsäädännön asettamia vaatimuksia vaan tarkastuksilla havaitaan toistuvasti puutteita perustuslaissa jokaiselle perusoikeutena turvatus huolenpidon toteutumisessa esimerkiksi hammashoidossa ja muun hygienian hoidossa sekä ulkoilun, toimintakykyä tukevan ja sosiaalisen toiminnan järjestämisessä. Myös aluehallintovirasto on näitten valvontahavaintojensa pohjalta todennut, että vähimmäismitoituksen alentaminen 0,6:n tasolle ei riitä vastaamaan asiakkaiden toimintakyvyn edellyttämää palveluitten tarvetta. Lisäksi tämä alentaminen tulee mitä toden-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 118/2024 vp

näköisimmin aiheuttamaan puutteita asiakkaiden oikeudessa saada hyvää sosiaalihuoltoa ja laadukasta palvelua, minkä lisäksi mitoituksen alentaminen voi vaarantaa asiakasturvallisuuden toteutumisen. Vanhusasiainvaltuutettu myöskin korostaa omassa lausunnossaan, että tämä kohdistuu heikentävästi hyvin haavoittuvassa asemassa oleviin iäkkäisiin henkilöihin. Täällä on todettu jo aikaisemmissa puheenvuoroissa, että nykytilanteessa se tilanne, jolloin ihminen siirtyy ympärivuorokautiseen hoitoon, on sellainen, että heidän kuntoutuksensa ja hoitoisuutensa ovat todella vaativalla tasolla ja he kärsivät hyvin paljon pitkälle edenneistä muistisairauksista ja niin edelleen, jolloin nimenomaan pitäisi huolehtia siitä, että se riittävän laadukas hoito ja hoiva siellä toteutuu, ja ottaa huomioon nimenomaan muutos siihen suuntaan eikä mennä toisinpäin ja alentaa näitä mitoituksia, jolloin sitten se mahdollisuus siihen, että henkilöt saavat siellä asianmukaista ja laadukasta hoitoa, ei toteudu.

On tärkeätä myös, että tässä vastalauseessa nostetaan esiin vaikutus alan veto- ja pitovoimaan. Eli meillä ammattilaiset toteavat, että heillä on jo tällä hetkellä paljon semmoista eettistä kuormaa, ja he kokevat, että resurssit eivät riitä siihen eettiseen tasoon, jota he voisivat siellä työssään toteuttaa. Nyt sitten tämä mitoituksen laskeminen varmasti edelleenkin vaikuttaa niin, että tämä heikentää alan veto- ja pitovoimaa ja ollaan tämmöisessä itseään ruokkivassa kierteessä sen jälkeen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sillanpää.

21.43 **Pia Sillanpää ps:** Arvoisa puhemies! Edustaja Nurminen, te täällä puhuitte perusuomalaisten takinkäänästä. No, itsehän en ollut täällä edellisellä kaudella, niin en ota siihen varsinaisesti kantaa. Mutta kun kysytte kuitenkin tästä mitoituksesta, niin vastauksenani kerron teille nyt, että te demarit onnistuitte kyllä viime kaudella tekemään tämän hoitajamitoituksen 0,7:stä mutta jätitte toteutuksen tulevalle hallitukselle — varsinaista vastuunpakoilua. Tehdään mukamas mitoitus 0,7:lle, mutta tehdään politiikkaa, joka ajaa maan velkakriisiin, ja viette rahat. Lisäksi teitte soteen koronarokotuspakkopykälän 48 a, joka sai järkyttävän määrän hoitajia lähtemään alalta ja pahentamaan hoitajapulaa.

Ja tiedän, että te, edustaja Kiuru ja edustaja Nurminen ja todennäköisesti muukin oppositio, ette haluaisi näistä enää puhua yhtään mitään, [Krista Kiuru pyytää vastauspuheenvuoroa] mutta kyllä kansalaiset ansaitsevat tietää totuuden, joka on se, että te toden totta säätäessänne tätä koronarokotuspakkopykälää 48 a tiesitte sen, että rokote ei estäkään tartuttamista. Te siis johditte kansalaisia tarkoituksella harhaan, kun painostitte väkeä koronarokotuksiin sillä perusteella, että rokotteen ottamalla suojaa omia läheisiään tai hoitaja suojaa potilaitaan. Kuinka te kehtasitte johtaa kansaa ja hoitajia harhaan tällä tavoin?

Palataan hoitajamitoitukseen. Jos meillä olisi riittävästi hoitajia ja maan talous paremmassa kunnossa, niin varmasti voisimme kaikki yhdessä kannattaa parempaa hoitajamitoitusta. Varmasti me jokainen toivomme samaa eli hyvää hoitoa meidän arvokkaille ikäihmisille. Mutta sitä varten tarvitaan niitä hoitajia ja tarvitaan rahaa, ja yritetään hoitaa se nyt kuntoon sitten. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru, vastauspuheenvuoro.

21.45 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä täällä eduskunnassa kaikenlaista kuulee, mutta tämä meni kyllä minun mielestäni jo yli asiallisuuden.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 118/2024 vp

Siis, edustaja Sillanpää, ilman minkäänlaista akateemista näyttöä te olette usein vihjannut tästä täällä salissa. Tämä ei ollut ensimmäinen kerta, mutta nyt vastaan tähän: minä en pidä sitä asiallisena. Me voimme käydä täällä keskustelun siitä, miksi esimerkiksi rokotepakko säädettiin, mutta itse luin lehdestä, kun oikeuskansleri minulle ilmoitti sanomalehden välityksellä, että laiminlyön tehtäväni, jos en tätä esitä — sen voitte todentaa Helsingin Sanomista. Kaikki muu on sitten lähihistoriaa, ja siitä käydään vielä kova keskustelu, miten asiat ovat olleet, niin kuin ne ovat olleet. Mutta sitä minä en hyväksy, että ilman minkäänlaista akateemista näyttöä ja asiantuntija-arvioita puhellaan ihan mitä vaan täällä salissa. Se on siis uskomaton väite, kun te useammin kuin kerran olette täällä salissa tullut sanomaan, että me veimme hoitajat, siis rokotepakon säätämisen me vietiin hoitajat, pois sieltä, [Puhemies koputtaa] missä he ovat. Se on minun mielestäni todella vastuutonta, [Pia Sillanpään välihuuto] ja se pitäisi näyttää toteen [Puhemies koputtaa] myös akateemisesti.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Minuutti on kulunut! — Edustaja Nurminen, vastauspuheenvuoro.

21.47 **Ilmari Nurminen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan myös puolustaa edellistä hallitusta ja ministeri Kiurua, että kyllä meidän tehtävämme on huolehtia kaikista haavoittuvimmassa asemassa olevien ihmisten hengestä ja terveydestä. [Pia Sillanpään välihuuto] Se tilanne, mikä viime kaudella oli, oli äärettömän haastava, ja me toimimme parhaan asiantuntijatiedon mukaan. Uskomme ja nimenomaan nojautumme näihin lääketieteellisiin faktoihin.

Mutta ehkä itseänikin vähän harmittaa se, että oli asia mikä tahansa — nyt keskustelemme vanhustenhoidon leikkauksista ja henkilöstömitoituksen laskusta — [Pia Sillanpään välihuuto] niin joka asiassa te perussuomalaiset nostatte tämän rokottamisen ettekö hyväksy näitä kansainvälisiä rokoteohjelmia ja ylipäänsä rokottamista. Toivottavasti te nyt otatte tähän vielä kantaa. Mutta jollain tavalla toivoisin, että pitäytyisimme tässä itse asiassa ja perustelisitte sitä, minkä takia te leikkaatte vanhuspalveluista, heikennätte henkilöstömitoitusta, eikä joka asiassa [Puhemies koputtaa] oteta näitä rokotteita keskusteluun. Mutta ehdotan valiokunnan puheenjohtajana, että minun mielestäni tämä pitäisi nyt [Puhemies koputtaa] käydä valiokunnassa [Puhemies: Minuutti!] läpi, että saadaan tähän faktat. [Puhemies: Minuutti on kulunut!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Tässä keskustelussa viimeinen puheenvuoro aikataulun vuoksi on edustaja Räsäsellä.

21.48 **Joona Räsänen sd:** Arvoisa puhemies! Täällä tästä lainsäädännön sisällöstä on käytetty asiantuntevia puheenvuoroja. Tosiasiallisesti tämä tulee heikentämään ikäihmisten palveluita, siitähän tässä on kysymys, ja minusta kollegat ovat käyneet sen täällä kyllä erittäin asiantuntevasti läpi, ja sitä ei pysty muuksi selittämään.

Mutta itse, arvoisa puhemies, kiinnitän nyt enemmän huomiota siihen, että yleensä kun puhutaan politiikan uskottavuudesta, niin kansalaiset odottavat, että sanat ja teot ovat suurin piirtein yhtä ja että sitä, mitä sanotaan, pyritään myös sitten tekemään. Ja todella viime kaudelta muistan sen, että kun tuolta ulkopuolelta näitä eduskunnan keskusteluita joskus seurailin, niin esimerkiksi kun keskusteltiin tästä hoitajamitoituksesta, niin perussuomalaisethan vaativat viime kaudella, että tämä sitova mitoitus, 0,7, tulisi nopeammin voimaan —

Pöytäkirjan asiakohta PTK 118/2024 vp

siis nopeammin voimaan, ei myöhemmin voimaan. Perussuomalaiset vaativat, että se tulee nopeammin voimaan. Perussuomalaiset myös vaativat, että kotihoitoon pitää säätää sitova henkilöstömitoitus — siis perussuomalaiset vaativat, että kotihoitoon pitää säätää sitova henkilöstömitoitus — ja perussuomalaiset vaativat, että hallituksen tulee taata silloisille palvelujärjestäjille elikkä kunnille sellaiset resurssit talouden osalta, että ne kykenevät sitten tähän tehtävään. Ja todella tämä on vaadittu viime kaudella.

No nyt sitten, kun tälle kaudelle ollaan tultu, niin kyllähän tässä te olette kääntäneet teidän linjanne aivan 180 astetta. [Ilmari Nurminen: Kyllä, kyllä näin on!] Kyllä tässä voisi todeta, että siinä eivät enää takissa napit pysy kiinni, kun tätä takkia on käännetty. Tosiasiallisesti kaikki ne puheet, joita viime kaudella te olette pitäneet — tehän toimitte aivan päinvastoin tällä hetkellä. [Krista Kiuru: 134 miljoonaa leikataan!] Vanhustenhoivaa piti parantaa. Muistan, kun täällä ovat perussuomalaiset käyttäneet tässä salissa oikein painokkaita puheenvuoroja siitä, että Suomen ikäihmisiltä ei ole varaa ottaa yhtään mitään ja ikäihmisille pitää parantaa palveluita entisestään, hoitajille tarvitaan paremmat työolosuhteet ja tarvitaan lisää rahaa julkisille sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäjille. Kaikki nämä puheethan on pyyhitty täysin pöydältä ja vedetty vessanpöntöstä alas. Kyllä minusta voi haastaa ihan perustellusti tästä, voiko olla niin, että muutamassa vuodessa puheet heittävät täysin kärrynpyöriä. Ne puheet ovat muisto vain, kun luvattiin suomalaisille parempaa. Nyt kun valtaan on päästy, niin ensimmäisenä täällä ollaan heikentämässä ikäihmisten palveluita. Sitä tehtiin jo viime syksynä, ja sitä jatketaan tänä syksynä. Ja kaiken kukkuraksihan tämä jatkuu sitten vielä tämän vaalikauden jälkeenkin, kun ne suurimmat eurothan poistuvat sieltä nimenomaan sitten vuonna 28, kun ei ole enää rahaakaan näihin, ja sitten ihmetellään, mitä tässä tapahtuu. Kyllä tämä aikamoinen takinkäännös teiltä on.

Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin.